

Univerzita Karlova v Praze

ZÁZNAM O PRŮBĚHU OBHAJOBY

DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: *Pěstování kultivovaného projevu a komunikační výchova ve škole (2. stupeň ZŠ)*

Jazyk práce: český

Student: Daniel Šerák

Fakulta: Pedagogická

Studijní program: Učitelství pro VVP český jazyk – dějepis

Vedoucí / školitel: PhDr. Pavla Chejnová, Ph.D.

Oponent(i): PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

Předseda komise: doc. PhDr. Martina Šmejkalová, Ph.D.

Členové komise: PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

PhDr. Pavla Chejnová, Ph.D.

Datum obhajoby: 26. května 2011

Průběh obhajoby:

Student se ve své práci věnoval komunikační výchově a rozvoji jazykové kultury. Práci strukturoval do několika témat, první část věnoval diachronnímu pojetí komunikační a slohové výuky od osmnáctého století do sedmdesátých let dvacátého století, dále se zabýval vlastním pohledu na komunikační a slohovou výchovu. Autor rovněž vzhledem k tématu analyzoval učebnice, snažil se vybrat známější učebnice (SPN, Fortuna, Fraus), komparoval rámcový vzdělávací program se školním vzdělávacím programem školy, na níž vyučuje. Další část práce je věnována přípravám, které se mu osvědčily při komunikační výchově, konzultoval je s odborníky i vyučujícími. Věnuje se rovněž osobnosti učitele jako komunikátora, pro tuto kapitolu čerpá z moderní literatury. Poslední část práce je věnována dotazníku, který distribuoval mezi studenty. Dotazník se týkal komunikační a slohové výchovy, mezipředmětových vztahů, kultivovaného projevu. Na závěr uvádí svoji reflexi daného projevu.

Vedoucí práce

Student se věnuje aktuálnímu tématu komunikační výchovy na základních a středních školách. V úvodu pracuje s historickými prameny, navazuje současnými kurikulárními dokumenty. Při jejich aplikaci vychází z vlastní dlouholeté učitelské praxe. Vedle problematiky témat vyučovaných v jednotlivých ročnících se zabývá i možnými úskalími ve výuce. Pro ilustraci přidává přípravy na hodiny, které úspěšně realizoval.

Za nejprínosnější považuji empirickou část věnovanou vyhodnocování dotazníku, který student distribuoval mezi žáky. Tento dotazník mapuje vztah žáků ke komunikační výchově a jejich sebereflexi. Data jsou vyhodnocena kvantitativně i kvalitativně, bohužel analýza je v některých bodech poněkud nepřehledná, pomohla by větší strukturovanost práce.

Poslední, neméně důležitá část je věnována analýze učebnic dostupných na českém trhu. I zde mám výhrady k nestrukturovanosti kapitoly. Cílem kapitoly je porovnat zpracování tématu komunikační výchova v jednotlivých učebnicích / řadách učebnic na ZŠ a SŠ. Jelikož jsou jednotlivé aspekty zmiňovány nahodile, čtenář text nevnímá jako komparativní.

Práce s odbornou literaturou a citační norma jsou na dobré úrovni. Po formální stránce jsou splněny nároky kladené na diplomovou práci, vyskytují se zde jen drobnější stylistické nedostatky.

Práce se zabývá aktuálním tématem, autor vychází z vlastního výzkumu. Interpretace získaných dat je dostačující. Práce přináší mnoho zajímavých postřehů, největší výhradu mám k její nesoudržnosti – není jasně vytčen sledovaný cíl, práce se spíše skládá z nezávislých kapitol. Naopak oceňuji autorovu reflexi dané problematiky, založenou na praktických zkušenostech.

Dotazy a připomínky vedoucího práce

Jaký je vztah žáků z vašeho vzorku k předmětu komunikační výchova? Sumarizujte.

Zmiňujete komunikační výchovu v oblasti terciálního vzdělávání. Jakou máte zkušenost s efektivitou této výuky?

Vymezte pojem komunikátor, se kterým operujete. Liší se v nějakém ohledu od pojmu komunikant?

Shodují se vlastnosti nezbytné pro dobrého komunikátora s vlastnostmi dobrého učitele?

Shrňte přínos RVP pro výuku dle vaší osobní zkušenosti.

Reakce autora

Studenti, kteří vyplňovali dotazník, měli na počátku výuky téměř nulový vztah ke komunikační a slohové výchově – zjištěno na základě autorova šetření mezi studenty. Při výuce komunikační výchovy pak studenti začali jazyk pojímat komplexněji, komunikační výchovu přijali velice kladně.

Autor na základě vlastní zkušenosti charakterizoval svoji výuku specifického učiva na vysoké škole v Mladé Boleslavi, upozornil na problematické oblasti výuky, které je třeba se studenty prohlubovat.

RVP autor bere jako klad, protože učiteli nabízejí určité možnosti, co si může sám učitel dát do svých tematických plánů, může lépe uplatňovat mezipředmětové vztahy.

Oponent práce

Práce je poměrně nepřehledná, není zcela jasná, kdy autor mluví sám za sebe, kdy pracuje s odbornými prameny, u popisu výzkumu bych očekával podrobnější charakteristiku odpovědí.

Práce je stylizačně velice nevyvážená, převládá nepřehledné členění a nekoheznost textu. Nedostatky jsou vyznačeny v textu pouze výběrově.

Dotazy a připomínky oponenta práce

Proč autor končí svůj výklad o pojetí komunikační výchovy ve školách v 70. letech 20. století?

Pokusil se autor podívat na problematiku komunikační výchovy do většího množství učebnic před rokem 1989?

Mohl by autor alespoň u některé uvedené přípravy na výuku komunikační výchovy zhodnotit její úspěšnost, upozornit na úskalí?

Zajímaly by mě některé nevhodné odpovědi v dotazníku na otázku číslo pět (komunikační úkol). Které aspekty studenti (vzhledem k obrázku) zjevně zohledňovali? Nesouhlasím totiž s tvrzeními o jejich negativní životní zkušenosti.

Jaká kritéria si autor vybral pro posuzování učebnic?

Reakce autora

Problematiku výuky autor řešil po roce 1989 rozбором učebnic, připouští jistou chaotičnost rozboru učebnic, analyzované učebnice zasahovaly až do osmdesátých let.

Kritéria, jež autor zohledňoval při analýze, jsou praktičnost, uchopitelnost pro učitele i pro žáka, invenčnost, propracovanost teoretických poznatků, pohled z hlediska doby.

Autor zařazuje přípravy pravidelně s ohledem na situaci ve třídě.

Studenti podle autora skutečně promítají své negativní zkušenosti do odpovědí, mnozí navštěvují školního psychologa.

Diskuse

Předsedkyně komise položila otázku na literaturu, upozornila, že nejsou všechny publikace uvedeny v seznamu literatury.

Upozornila na slabou metodiku analýzy učebnic a na to, že cíle a závěry spolu plně nekorespondují, vyzvala autora, aby charakterizoval, proč se domnívá, že jeho výzkum je kvantitativní, a charakterizoval metody vyhodnocení dotazníku.

Reakce autora

Autor připustil, že opomněl uvést na několika místech sekundární literaturu.

K cílům se nejvíce blíží druhá část práce (práce s RVP a ŠVP).

Student postupoval postupnou analýzou odpovědí, připustil, že jeho výzkum je kombinovaný, blíže jej specifikovat nedokázal. Na dílčí dotazy reagoval velice neuspokojivě.

Výsledek obhajoby: NEPROSPĚL

doc. PhDr. Martina Šmejkalová, Ph.D..

[jméno předsedy]